

PRŮVODCE PREVENCE ZADLUŽENÍM

Zpracovatel: Asociace občanských poraden

Obsah

Úvod.....	4
1. Hospodaření domácnosti	5
1.1. Příjmy nepostižitelné srážkami při oddlužení	5
1.2. Příjmy postižitelné srážkami v rámci oddlužení	6
1.3. Mimořádné příjmy při oddlužení	6
2. Dluhy a dědictví.....	8
3. Finanční produkty.....	12
3.1. Stavební spoření.....	13
3.2. Penzijní připojištění	13
3.3. Některá životní pojištění	13
3.4. Cizí zdroje	14
4. Státní sociální podpora + hmotná nouze	14
4.1. Příspěvek na bydlení.....	14
4.2. Pohřebné.....	15
4.3. Příspěvek na živobytí.....	16
4.4. Doplatek na bydlení.....	17
4.5. Mimořádná okamžitá pomoc.....	17
4.6. Příspěvek na péči	19
5. Finanční plánování	20
5.1. Finanční plánování a jeho role v dluhovém poradenství.....	20
5.2. Osobní a rodinný rozpočet.....	20
5.3. Rezervy - úspory	24
6. Exekuce	25
7. Oddlužení – povinnosti	29

Závěr	36
Zdroje	37
Zákon č. 110/2006 Sb., <i>o životním a existenčním minimu</i> , ve znění pozdějších předpisů.	37
Zákon č. 89/2012 Sb., <i>občanský zákoník</i> , v platném znění.	37

Úvod

Rozsah témat v rámci pomoci zadluženému člověku záleží na konkrétní situaci dlužníka. Oblastí, kterým je potřeba věnovat pozornost v situaci dlužníka, může být celá řada. Od pomoci nastavení rodinného či osobního rozpočtu až po poradenství zaměřené na oblast bydlení, rodinných vztahů, sociálních dávek, zaměstnání, zabezpečení v době nemoci atd.

Tento materiál se věnuje právě jednotlivým oblastem sociálního poradenství, které se s daným klientem konzultují.

Je zde popsána i problematika exekucí, jelikož předlužení lidé mají také často nařízenou exekuci. Poslední kapitola je věnována důležitým ustanovením zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů (insolvenční zákon), která se týkají dlužníka.

1. Hospodaření domácnosti

Dohled nad hospodařením a edukace v této oblasti je jednou z možností, jak předcházet opakujícímu se úpadku dlužníka. V tomto smyslu by mělo být cíleno poradenství právě na oblast hospodaření. Rozpočet je potřeba řešit na obou stranách, tzn. na příjmové i výdajové straně.

Příklady výdajů

- Spotřeba jednotlivce/domácnosti (jídlo, oblečení, drogerie atd.)
- Bydlení (nájem, služby,...)
- Doprava (jízdné, provoz a údržba automobilu,...)
- Platby pojistek (životní pojištění, pojištění domácnosti,...)

Výdaje je potřeba podrobit analýze a přijmout opatření ke snížení nákladů. Například optimalizace plateb za energie – srovnání nabídek distributorů, poradenství zaměřené na snížení nákladů za bydlení, pomoc se změnou bydlení např. žádost na městské byty, sociální byty, vysvětlení pojmu chráněné obydlí.

Pro nastavení správného hospodaření je důležité vědět, které příjmy jsou postižitelné srážkami v rámci oddlužení a které naopak podléhají srážení nebo jsou mimořádnými příjmy, jež je nutné použít ke splácení dlužné částky.

1.1. Příjmy nepostižitelné srážkami při oddlužení

- a) Příspěvek na péči, který se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby za účelem zajištění potřebné pomoci

- b) Dávky pomoci v hmotné nouzi (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc)
- c) Příspěvek na bydlení
- d) Výživné na dítě
- e) Sirotčí důchod dítěte
- f) Jednorázově vyplacené dávky státní sociální podpory jako např. porodné, pohřebné
- g) Přídavek na dítě
- h) Cestovní náhrady

1.2. Příjmy postižitelné srážkami v rámci oddlužení

- a) Mzda nebo plat
- b) Náhrada mzdy nebo platu
- c) Nemocenské
- d) Peněžitá pomoc v mateřství
- e) Důchody
- f) Stipendia
- g) Podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci
- h) Odstupné, popřípadě obdobná plnění poskytnutá v souvislosti se skončením zaměstnání
- i) Peněžitá plnění věrnostní nebo stabilizační povahy poskytnutá v souvislosti se zaměstnáním
- j) Náhrada za ztrátu na výdělků po dobu dočasné pracovní neschopnosti a náhrada za ztrátu na výdělků po skončení dočasné pracovní neschopnosti
- k) Dávky vyplývající ze smlouvy o výměnku podle občanského zákoníku
- l) Výsluhový příspěvek vojáků z povolání nebo příslušníků bezpečnostních sborů

1.3. Mimořádné příjmy při oddlužení

Standardně se jedná o příjmy z krátkodobých brigád, jednorázových stipendií, z autorských či průmyslových práv, z publikační činnosti, z činnosti výkonného umělce, příjmy ze samostatné výdělečné činnosti vykonávané při zaměstnání, z výher ze soutěží či loterií, z krátkodobého pronájmu majetku apod.

Dále je mimořádným příjmem daňový bonus a vrácený daňový přeplatek dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Za mimořádný příjem lze považovat i zpětně přiznaný důchod, který byl vyplacený nárazově za předcházející měsíce. Dále se jedná o výplaty z pojistných smluv např. po pojistných událostech či při ukončení pojistné smlouvy. Do této kategorie také patří různé náhrady škody, nemajetkové újmy, vrácené přeplatky na dodávkách energií a služeb, odměny za darování tkání a lze si bez potíží představit jako mimořádný příjem i dividendy, i když v praxi půjde nejspíše o výjimečnou situaci.¹

¹ HÁSOVÁ, Jiřina. Insolvenční zákon: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 1294 (a shodně i na s. 1392) ISBN 9788074005558.

2. Dluhy a dědictví

Problematika dědictví v souvislosti s dluhy je tématem, které je z pozice dlužníka velmi důležité, protože je nutné zejména v době oddlužení přiznávat veškeré příjmy včetně příjmů z dědictví. Následující text přináší odpovědi na základní otázky, které by měl znát každý dlužník.

Kdo zaplatí dluhy po zemřelém?

Dědic obecně. Právní úprava dědění spočívá v tom, že dědic vstupuje do práv a povinností zůstavitele (zemřelého) v celém rozsahu. To znamená, že za situace, kdy dědic dědictví nabyde, vstoupí do práv a povinností zůstavitele a je zásadně povinen uhradit všechny dluhy zůstavitele i nad rozsah jím nabytého dědictví, a to ze svého výlučného majetku.

Je proti tomu obrana?

Obrana je částečně pomocí soupisu pozůstalosti. Jeho účelem je zjistit pozůstalostní jmění (aktiva i pasiva) a určit čistou hodnotu majetku v době smrti zůstavitele. Právo na výhradu soupisu lze uplatnit po neodmítnutí dědictví prohlášením učiněným ústně před soudním komisařem (soudem) do protokolu nebo písemným prohlášením zaslaným soudnímu komisaři (soudu) v písemné formě. To platí i pro prohlášení, že výhradu soupisu neuplatňujete. K jakýmkoliv podmínkám a výhradám soupisu se nepřihlíží. Dědic soupis pozůstalosti musí uplatnit do jednoho měsíce ode dne, kdy ho soud o tomto právu vyrozuměl (jsou-li proto důležité důvody, soud mu lhůtu prodlouží). Jestliže si dědic vyhradil soupis pozůstalosti, bude povinen k úhradě zůstavitelových dluhů jen do nabytého dědictví, nikoliv v plné výši. Právní účinky výhrady soupisu pozůstalosti nastávají jen v případě,

jestliže řízení o pozůstalosti skončí potvrzením o nabytí dědictví, tedy vydáním usnesením o dědictví.

Je možné dědictví odmítnout?

Ano. Pokud dědic dědictví odmítne, hledí se na něj jako by dědictví nikdy nenabyl. Dědictví se odmítá výslovným prohlášením vůči notáři. Prohlášení o odmítnutí dědictví může dědic učinit jen do jednoho měsíce ode dne, kdy byl notářem o právu dědictví a o následcích odmítnutí vyrozuměn. V případě závažných důvodů může notář lhůtu přiměřeně prodloužit. Odmítnout dědictví lze pouze jako celek. Nelze učinit prohlášení o odmítnutí jen části dědictví, neboť takové prohlášení by bylo neplatné. Pokud jednou dědic dědictví odmítne, nemůže se později rozhodnout, že dědictví přijme. V případě, že dědic dědictví odmítne, hledí se na něj jako by nikdy nebyl dědicem a tím pádem neodpovídá za jakékoliv dluhy zůstavitele. Institut odmítnutí dědictví se tedy v praxi použije zejména v případech, kdy dědictví bude předluženo, jakož i v případech, kdy dědic nestojí o nabytí pozůstalosti a řešení s tím souvisejících povinností.

Je možné dědictví se vzdát?

Ano. Dědic, který dědictví neodmítl, se může před soudem v řízení o dědictví svého dědictví vzdát ve prospěch druhého dědice. Oproti tomu odmítnout dědictví nelze ve prospěch jiné osoby. Dědic, který se dědictví vzdal a dědic, který dědictví nabývá, jsou však věřitelům za dluhy zůstavitele zavázáni společně a nerozdílně, tzv. že věřitel může požadovat celé plnění nebo jeho část po kterémkoliv z nich.

Co to je zřeknutí se dědického práva?

Je to smlouva, která je uzavřena mezi dědicem a zůstavitelem ještě za jeho života a nazývá se „smlouva o zřeknutí se dědického práva“. Na jejím základě dojde k vyloučení tohoto dědice z dědického práva. Tato smlouva však musí mít formu veřejné listiny – notářského zápisu. Zřeknutí se dědictví se v praxi může uplatnit mimo jiné v případech, kdy je zůstavitel zadlužen a jeho potenciální dědic o nabytí dědictví nebude mít zájem.

Co jsou pasiva pozůstalosti?

Dluhy zůstavitele, které měl v době své smrti, jakož i dluhy, které mají původ v právních skutečnostech, z nichž by měl plnit zůstavitel, kdyby mu v tom nezabránila jeho smrt- náklady pohřbu, náklady některých osob na zaopatření a další dluhy, které vznikly po smrti zůstavitele, o nichž zákon stanoví, že je hradí dědici zůstavitele nebo že se hradí z pozůstalosti, popřípadě že jsou pasivem pozůstalosti.

Lze prodat dědictví?

Ano. Jedná se o tzv. „zcizení dědictví“. Spočívá v tom, že dědic po smrti zůstavitele své dědické právo úplatně či bezúplatně převede na jinou osobu. Nabyvatel tímto vstoupí do práv a povinností náležejících k pozůstalosti. Zcizit dědictví může dědic tímto způsobem kdykoliv v době od smrti zůstavitele až do nabytí dědictví. Zcizení dědictví je třeba provést formou veřejné listiny – notářského zápisu. Nabyvatel i zcizitel dědictví jsou však věřitelům za dluhy zůstavitele zavázáni společně a nerozdílně, tzn., že věřitel může požadovat celé plnění nebo jeho část po obou nebo jen po některém z nich.

Co když je dědic v insolvenci nebo exekuci?

Od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, je dlužník povinen zdržet se nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může

náležet. Právní jednání, která by dlužník s tím učinil v rozporu, jsou vůči věřitelům neúčinné, ledaže si k nim dlužník nebo jeho věřitel předem vyžádal souhlas insolvenčního soudu. To platí i v rámci řízení o pozůstalosti u dědice, který je v insolvenci, přičemž dle insolvenčního zákona může takový dědic odmítnout dědictví pouze se souhlasem insolvenčního správce. Podobně se vyžaduje souhlas insolvenčního správce k platnosti dohody o vypořádání dědictví, pokud na základě takové dohody dědic nabude méně, než činí jeho nárok. Dědic v exekuci podléhá tzv. generálnímu inhibitoriu, jehož účinky spočívají v tom, že povinný nesmí ode dne doručení usnesení o nařízení exekuce nakládat se svým majetkem. Proto nesmí dědic, proti kterému je vedeno exekuční řízení odmítnout dědictví, či uzavřít dohodu o vypořádání dědictví, pokud by tím získal méně, než činí jeho nárok na pozůstalost. Pokud by však tak i přesto učinil, bude se jednání takového dědice považovat za platné, pokud se jeho neplatnosti nedovolá exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel.

3. Finanční produkty

Finanční produkty mají pro dlužníka význam spíše v oblasti plánování a předcházení opakování situace, kdy se ocitne opět v kritické finanční situaci. Orientace ve finančních produktech může mít význam z hlediska tvoření rezerv pro neočekávané sociální události, kdy dochází k výpadku nebo snížení příjmu.

Vlastní zdroje (čili přebytky aktiv nad pasivy) lze - dle toho, na co chce člověk v rámci osobního plánu získat prostředky a v jakém časovém horizontu - investovat do některého z bankovních produktů, jakými jsou např. termínované vklady, spořicí účty, stavební spoření, penzijní připojištění, otevřené podílové fondy atd. Důvodem pro takové jednání je zisk očekávaný v budoucnu, čili tvorba finančních rezerv.

Vždy je nutné nejprve zvážit, kolik finančních prostředků si může člověk dovolit dlouhodobě „odkládat“ a porovnat to, co jednotlivé produkty nabízí, s reálnými možnostmi.

U každého bankovního produktu se sledují 3 základní momenty a těmi jsou:

- Likvidita produktu (ta může být vysoká, střední nebo malá)
- Rizikovitost produktu (opět může být riziko vysoké, střední či nízké)
- Výnos produktu (v %)

Vysoká rizikovitost bankovního produktu bývá „vyvážena“ vysokým výnosem. Likvidita značí, jak rychle lze bankovní produkt převést zpátky na peníze. Mezi produkty s vysokou likviditou patří např. spořicí účty.

Ovšem vysoká likvidita (podobně jako nízké riziko) jde většinou ruku v ruce s nízkým výnosem. Obecně je nutné vybírat spořicí účty s úrokem vyšším než inflace (je výhodné

využití na dobu kratší než 1 rok). Protože jsou tyto produkty pojištěny (v případě krachu máte nárok na vyplacení 90% vkladů, až do výše 25 000 €), nesou s sebou nízké riziko.

3.1. Stavební spoření

Stavební spoření je v ČR poměrně oblíbeným bankovním produktem. Nabízí vyšší výnosy než spořicí účty, ale jsou podmíněny povinnou dobou spoření. Výnos (vyšší než inflace) je zaručen státní podporou, úroky ze st. podpory a úroky z vkladů). Úspory ze stavebního spoření jsou opět pojištěny a zaručují – v případě krachu – stejnou náhradu jako výše uvedené spořicí účty.

Pokud se člověk rozhodne ukončit spoření před sjednanou dobou, přijde tak o státní podporu a úrok z ní.

3.2. Penzijní připojištění

Jedná se opět o produkt s minimálním rizikem, neboť je pojištěný státem. Kromě finančního příspěvku od státu může člověk (od určité výše úloh) uplatnit i daňovou úlevu. Tu může uplatnit i zaměstnavatel, pokud vám na penzijní připojištění přispívá. Při měsíčním spoření 500Kč činí příspěvek od státu 150Kč. Uložené částky nad 500Kč lze odečíst od základu daně (maximálně však 12 000Kč/rok).

3.3. Některá životní pojištění

Některá životní pojištění mají dvě složky – zajištění rizik a spoření. Předem je možno nastavit velikost pojistné částky (doporučuje se, že by měla dosáhnout 2 – 5ti násobku ročního příjmu). Bývá je možné doplnit klauzulí o zproštění placení v případě, že se pojištěnec v průběhu pojištění stane plně invalidním.

3.4. Cizí zdroje

Nemá-li člověk k dispozici žádné úspory, může promyslet využití některého typu cizích zdrojů. Mezi cizí zdroje patří zejména hypotéka, spotřební úvěry, úvěry ze stavebního spoření (vázáno na rekonstrukci starého bydlení nebo pořízení bydlení nového), leasing, ale také úvěry revolvingového typu jako např. kontokorent či kreditní karta. Čerpání cizích zdrojů je však vždy dražší, než vlastních.

4. Státní sociální podpora + hmotná nouze

Dávky státní sociální podpory a hmotné nouze jsou důležité pro lidi, které mají dluhy, protože dlužníci často řeší své finanční problémy a mají problémy s nedostatkem finančních prostředků pro zajištění základních životních potřeb.

Mezi dávky řadíme dávky státní sociální podpory. Základní charakteristika vybraných dávek s ohledem na cílovou skupinu seniorů bude uvedena níže. Dalším druhem sociálních dávek jsou pak dávky pomoci v hmotné nouzi (mezi ty řadíme: příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc). Jejich charakteristika bude také představena později.

4.1. Příspěvek na bydlení

Další dávkou je příspěvek na bydlení. Stát prostřednictvím příspěvku na bydlení pomáhá rodinám s nízkými příjmy hradit jejich náklady na bydlení.

Nárok na příspěvek na bydlení mají všichni vlastníci, nebo nájemci bytu s trvalým pobytem v něm, jestliže splňují dvě podmínky: a) měsíční náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (v Praze 0,35), b) součin

rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (na území Prahy 0,35) není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení.

Nároky jsou kladeny rovněž na nemovitost, která ze zákona (zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře) musí splňovat podmínky pro trvalé obývání, nebo být zkolaudována jako byt. Není tak možné získat příspěvek třeba na bydlení na chatě bez čísla popisného. Příjmy rodiny se počítají každé tři měsíce – vždy za uplynulé čtvrtletí. Započítávají se do nich přídavky na dítě i rodičovské příspěvky. Společně se posuzují všechny osoby, které mají v daném bytě trvalé bydliště. Není podstatné, jestli spolu skutečně bydlí.

Výše příspěvku na bydlení činí za kalendářní měsíc rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientem 0,35. Výše částek normativních nákladů na bydlení pro období od 1. ledna 2019 do 31. prosince 2019 se liší u bytů užívaných na základě nájemní smlouvy či u bytů družstevních nebo bytů vlastníků, a to i dle velikosti sídla, ve kterém se nachází byt příjemce této dávky.

Žádost se podává 1x ročně a následně se každé čtvrtletí dokládají náklady na bydlení a příjmy rodiny za předcházející kalendářní čtvrtletí. Nárok na výplatu dávky vzniká dnem podání žádosti a nárok lze uplatnit max. 3 měsíce zpětně.

4.2. Pohřebné

To pomáhá příjemci finanční pomoci pokrýt náklady na pohřeb zemřelého. Osoba, která vypraví pohřeb nezaopatřenému dítěti nebo rodiči takového dítěte. Za neopatřené dítě se považuje také student do 26 let. Pohřebné se vyplácí i v situacích, kdy se dítě narodí mrtvé. Podmínkou je, že zemřelá osoba měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR (nezjišťuje se pro nárok na pohřebné, jestliže jde o dítě mrtvě narozené). Pohřebné je vypláceno jednorázově ve výši 5 000,-. Nárok na dávku vzniká dnem vypravení pohřbu a jeho úhrady.

4.3. Příspěvek na živobytí

Tento příspěvek je základní dávkou pomoci v hmotné nouzi, která řeší nedostatečný příjem osoby či společně posuzovaných osob. Okruh společně posuzovaných osob je dán § 4 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu.

Nárok na příspěvek na živobytí má člověk (nebo rodina či okruh společně posuzovaných osob), kterému po odečtení (přiměřených) nákladů na bydlení (nájem, služby spojené s bydlením a náklady za dodávku energií) zůstane míň, než částka na živobytí (odvíjí se od existenčního a životního minima, u každého se ale určuje individuálně, přihlíží se ke konkrétní situaci, zhodnotí se žadatelova snaha a možnosti k zajištění životních potřeb).

„Výše příspěvku na živobytí činí, není-li stanoveno zákonem o pomoci v hmotné nouzi jinak, za kalendářní měsíc rozdíl mezi

- a) částkou živobytí osoby a příjmem osoby, není-li osoba společně posuzována s jinými osobami,
- b) částkou živobytí společně posuzovaných osob a příjmem společně posuzovaných osob; pokud však v rámci společně posuzovaných osob, které jsou posuzovány pro účely pomoci v hmotné nouzi, není některá z osob považována za osobu v hmotné nouzi nebo není oprávněnou osobou, stanoví se výše příspěvku na živobytí bez poměrné části příspěvku na živobytí připadající na osobu, která není považována za osobu v hmotné nouzi nebo není oprávněnou osobou.“²

Úřad práce ČR musí vyplácet část příspěvku na živobytí prostřednictvím poukázek. Splňuje-li podmínky nároku na příspěvek na živobytí více společně posuzovaných osob,

² Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. §21. ve znění pozdějších předpisů.

náleží příspěvek na živobytí jen jednou, a to osobě určené na základě dohody těchto osob. Nedohodnou-li se tyto osoby, určí orgán pomoci v hmotné nouzi, který o příspěvku na živobytí rozhoduje, které z těchto osob se příspěvek na živobytí přizná.

4.4. Doplatak na bydlení

Další dávkou je doplatek na bydlení, který má sloužit osobám v hmotné nouzi k tomu, aby nepřišly o střechu nad hlavou. Doplatak na bydlení je dávka pomoci v hmotné nouzi, která řeší nedostatek příjmu k uhrazení nákladů na bydlení (nájmu, služeb spojených s bydlením a nákladů za dodávku energií) v případech, kde nestačí vlastní příjmy osoby či rodiny včetně příspěvku na bydlení. Na doplatek na bydlení má nárok nájemce nebo vlastník bytu, který užívá byt v obci, v níž je hlášen k trvalému pobytu, a který má nárok na příspěvek na živobytí.

Výše doplatku na bydlení je určena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení zůstala osobě či společně posuzovaným osobám částka živobytí. Výši dávky doplatku na bydlení je možné vypočítat tak, že se od částky odůvodněných nákladů na bydlení připadajících na kalendářní měsíc (snížené o příspěvek na bydlení náležející za předchozí kalendářní měsíc) odečte částka, o kterou příjem osoby/společně posuzovaných osob (včetně vyplaceného příspěvku na živobytí) převyšuje částku živobytí osoby/společně posuzovaných osob (v podrobnostech srov. § 35 *zákona o pomoci v hmotné nouzi*).

4.5. Mimořádná okamžitá pomoc

Tato dávka je využívána, nastane-li životní situace typu:

Hrozba vážné újmy na zdraví

Úřad práce doplní osobní příjem tak, aby měsíčně dosahoval aspoň existenčního minima v případě nezaopatřeného dítěte životního minima.

Vážná mimořádná událost

Jedná se například o požár, ekologickou havárii nebo živelné pohromy v podobě povodní, zemětřesení či vichřice. V tomto případě je jednorázová státní dávka vyplácena maximálně ve výši 15tinásobku životního minima, což je 51 150,- Kč;

Nezbytný jednorázový výdaj

Stát potřebnému zaplatí správní poplatky například za vystavení osobních dokladů nebo jejich kopií, zaplatí úhradu jízdného či zaplacení noclehu při ztrátě peněžních prostředků. Výše státní dávky se vždy stanoví podle konkrétního výdaje.

Náklady spojené s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby

Nedovolují-li majetkové a sociální poměry žadateli uhradit náklady na pořízení či opravu nezbytností, jako jsou lednička, pračka, dioptrické brýle či jiné předměty dlouhodobé potřeby, má žadatel nárok na tuto dávku. Dávku je možné v průběhu roku na tyto výdaje čerpat víckrát, dohromady však za kalendářní rok nesmí její výše překročit 10tinásobek životního minima.

Náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí

Jde o situaci, kdy osobě chybí finance na náklady vzniklé v souvislosti se vzděláním (školní pomůcky) nebo zájmovou činností (kroužek) nezaopatřeného dítěte. Dávka se

vyplácí do výše výdajů, avšak součet dávek v kalendářním roce nesmí překročit 10násobek částky životního minima jednotlivce.

Sociální vyloučení

Tato dávka se vyplácí kvůli nedostatku financí a neuspokojivému sociálnímu zázemí. Jedná se například o osoby propuštěné z vězení, pacienty po skončení léčby závislosti nebo děti z dětského domova. Ti všichni mají nárok na mimořádnou okamžitou pomoc ve výši 1 000,- Kč. V průběhu kalendářního roku mohou požádat maximálně o 4násobek životního minima, což je 13 640,- Kč.

Prostřednictvím mimořádné okamžité pomoci může být poskytnuta pomoc v situacích nepříznivého a mimořádného charakteru, kdy je potřeba poskytnout pomoc bezprostředně. Poskytuje se těm lidem, kteří se ocitnou v situaci, kterou je třeba bezodkladně řešit.

4.6. Příspěvek na péči

Poslední prezentovanou dávkou je příspěvek na péči, jenž je určen osobám, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při zvládnutí základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti. Tyto osoby z něho hradí pomoc, kterou jim může dle jejich rozhodnutí poskytovat osoba blízká, asistent sociální péče, registrovaný poskytovatel sociálních služeb, dětský domov nebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu. Nárok na příspěvek má osoba starší 1 roku, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládnutí základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti. Tyto stupně závislosti se hodnotí podle počtu základních životních potřeb, které tato osoba není schopna bez cizí pomoci zvládat.

5. Finanční plánování

Tato kapitola je zahrnuta do metodiky z toho důvodu, že finanční plánování může pomoci lidem s dluhy nebo lidem v oddlužení preventivně předcházet dalším dluhům nebo je může podpořit v zodpovědném přístupu k financím a lepšímu řízení svých příjmů a výdajů.

5.1. Finanční plánování a jeho role v dluhovém poradenství

Pro dobré zvládnutí pomoci s hospodařením je nutná základní orientace v problematice finančního plánování. Zvažuje-li člověk, jak si zajistit finanční prostředky např. „na penzi“ či na nákup nového vybavení domácnosti, hledá zajisté i prostředky, které umožní tuto akci provést a plánuje, v jakém časovém horizontu ji provede.

Osobní či rodinný rozpočet je základním nástrojem, který se používá pro finanční plánování. Dovoluje jednotlivcům a domácnostem rozvrhnout dlouhodobě příjmy a výdaje a sledovat jejich naplňování.

Všechny typy rozpočtu jsou založeny na příjmech a výdajích. Základní otázkou vždy zůstává, jak příjmy a výdaje skloubit tak, aby byly dlouhodobě v rovnováze, ideálně aby příjmy převyšovaly výdaje. Proto si každý jednatel i každá domácnost sestavuje alespoň v intuitivní rovině přehled příjmů a výdajů.

5.2. Osobní a rodinný rozpočet

Sestavení osobního finančního plánu je možné rozdělit do čtyř fází:

1. Analýza
2. Plán
3. Realizace

4. Revize

1. fáze - Analýza

V této fázi sestavování rozpočtu se pracuje s existujícími příjmy a výdaji jedince/domácnosti. Je třeba sestavit jejich úplný přehled.

Příjmy:

- Mezi příjmy patří vše, co finance přináší
- Rozlišujeme příjmy na jednorázové a opakované/pravidelné

Příklady zdrojů příjmů:

- Zaměstnání (pracovní poměr, brigáda, atd.)
- Důchod
- Sociální dávky
- Výživné
- Pronájem bytu (příjem od spolubydlících)
- Podnikání
- Úroky
- Dědictví
- A další

Výdaje:

- Mezi výdaje patří vše, co finance odčerpává

- Rozlišujeme jednorázové a opakované/pravidelné výdaje

Příklady výdajů:

- Spotřeba jednotlivce/domácnosti (jídlo, oblečení, drogerie atd.)
- Bydlení (nájem, služby,...)
- Doprava (jízdné, provoz a údržba automobilu,...)
- Platby pojistek (životní, domácnosti,...)
- Splátky úvěrů (hypotéčního, spotřebitelského, leasingového ,...)
- Provoz a údržba rekreačního objektu
- A další

Má-li člověk sestaven přehled svých příjmů a výdajů, tak ví, z jakých zdrojů peníze má, za co je vydává a jestli mu něco zbývá nebo naopak je tzv. „v mínusu“.

2. fáze – Plán

Nyní je zapotřebí rozmyslet, zda je stávající podoba rozpočtu vyhovující nebo jsou potřeba nějaké změny.

Vhodné je položit si tyto otázky:

1. Pokud nepokrývají příjmy výdaje, jakými způsoby to lze změnit?
2. Pokud pokrývají příjmy výdaje, neuniká klientovi něco, co by jeho rozpočet mohlo ovlivnit pozitivním způsobem?
3. Pokud pokrývají příjmy výdaje, jsou hlídána rizika, aby se to nezměnilo pro klienta negativním způsobem?

K otázce č. 1 a 2:

Zde v zásadě existují tři možnosti:

- Snížit výdaje
- Zvýšit příjmy
- Nebo kombinace obojího

Nejobtížněji se zpravidla provádějí změny u pravidelných výdajů i příjmů. Přestěhovat se do bytu s menším nájemným je náročný proces zahrnující nalezení nového bytu, ukončení původního nájmu a samotné přestěhování. Zároveň je nutné počítat i se subjektivním vnímáním každého jednotlivce. Některé výdaje ani snížit nelze – např. za léky.

Setkat se můžeme i se situací, kdy ani není reálné nějaký jednorázový výdaj z pravidelných příjmů pokrýt, aniž by člověk šetřil desítky let. Pokud jsou plánované výdaje vyšší než příjmy, musí být zákonitě pokryty jinými zdroji – zpravidla půjčkou nebo úvěrem. Problém úvěru spočívá v tom, že sice poskytuje okamžité finanční prostředky, ale vyžaduje pravidelné splácení. Proto je nutné mít dobře dopředu promyšleno, jakým způsobem bude jednatel/rodina schopna/na pravidelně splácet.

- Dle typu výdaje se můžeme setkat s hypotéčnými úvěry, spotřebními úvěry, úvěry ze stavebního spoření (vázáno na rekonstrukci starého bydlení nebo pořízení bydlení nového), leasingem, ale také úvěry revolvingového typu jako např. kontokorent či kreditní karta.

- Vždy, když člověk zvažuje možnost čerpání nějakého úvěru, je nutné mít na paměti, že tyto peníze jsou zpravidla dražší než peníze ze zdrojů vlastních^{3,4}. Navíc půjčka je vždy dlouhodobý závazek a při jejím zvažování je třeba si uvědomit, kolik peněz a jak dlouho bude člověk splácet a jaké budou jeho zdroje příjmů.
- Při zvažování půjčky je dobré zjistit si podmínky různých poskytovatelů. Je důležité chtít od každého poskytovatele vědět, kolik peněz člověk dostane „na ruku“ a kolik bude muset splatit.
- Dobrým ukazatelem výhodnosti půjčky je RPSN.

Pokud se jedná o zajištění půjčky, je zapotřebí pozorně si přečíst smlouvu a obchodní podmínky, pokud na ně smlouva odkazuje. Na všechny nejasnosti je třeba se přeptat a nechat si je vysvětlit poskytovatelem, nebo nezávislým odborníkem. To vše ještě před uzavřením smlouvy. Smlouva nemusí být podepsána ihned na místě a klient by neměl ustupovat nátlaku k rychlému podepsání.

Vždy je vhodné pojistit rizika, která hrozí ztrátou významných příjmů nebo vznikem nečekaných výdajů. Z toho plyne nutnost najít největší rizika, která se v průběhu života postupně mění (např. pro mladou rodinu, která si vezme hypotéku na bydlení, bude pravděpodobně nejdůležitější zajistit náhradu pro případ výpadku příjmů). Zajištění rizik je prozíravější než věřit, že „nás nic zlého nepotká“.

5. 3. Rezervy - úspory

³ V nabídce některých společností se můžeme setkat s tzv. úvěrem bez navýšení (dlužník tedy vrátí stejnou částku, jako si půjčil), obvykle je však nutné splnit řadu podmínek.

⁴ Na internetu lze nalézt různé kalkulačky, kde si lze výši „přeplacení“ spočítat. Např. http://kalkulacky.idnes.cz/cr_uverova-kalkulacka.php

Z vlastních příjmů lze vytvářet rezervy (dle toho, na co chce člověk v rámci rozpočtu získat prostředky a v jakém časovém horizontu chce spořit). Své úspory lze „mít doma v šuplíku“ nebo je investovat do některého z bankovních produktů, jakými jsou např. termínované vklady, spořicí účty, stavební spoření, penzijní připojištění, otevřené podílové fondy atd. Vždy je nutné nejprve zvážit, kolik finančních prostředků si může člověk dovolit dlouhodobě „odkládat“ a porovnat to, co jednotlivé produkty nabízí, s reálnými možnostmi.

U každého bankovního produktu se sledují 3 základní momenty a těmi jsou:

- Likvidita produktu (ta může být vysoká, střední nebo malá)
- Rizikovitost produktu (opět může být riziko vysoké, střední či nízké)
- Výnos produktu (v %)

Vysoká rizikovitost bankovního produktu bývá „vyvážena“ vysokým výnosem. Člověk tak může hodně ztratit, ale i získat. Likvidita značí, jak rychle lze bankovní produkt převést zpátky na peníze. Mezi produkty s vysokou likviditou patří např. spořicí účty.

Ovšem vysoká likvidita (podobně jako nízké riziko) jde většinou ruku v ruce s nízkým výnosem. U peněz uspořené „do šuplíku“ není problematiku likvidity nutné řešit vůbec, ale na druhou stranu peníze nic „nevynášejí“. Rizikem zde může být i fyzická ztráta peněz – jejich zničení, krádež, ztráta apod.

6. Exekuce

Problematika exekucí je v metodice zahrnuta z toho důvodu, že předlužení lidé mají také často nařízenou exekuci. Exekuce je následně zatěžuje při přetrvávajících dluzích.

Dlužníkovi bylo doručeno usnesení o nařízení exekuce

Člověku, který dluží, byl patrně již dříve doručen platební rozkaz, rozsudek soudu nebo rozhodčí nález, který nabyl právní moci a stal se vykonatelný. To znamená, že žádná ze stran nepodala opravný prostředek (např. odpor či odvolání) a dlužník stanovenou povinnost nesplnil.

Další možnou variantou je skutečnost, že věřiteli vznikl exekuční titul jiným způsobem, např. dlužník podepsal exekuční zápis, který v sobě nese doložku, že v případě neplnění povinností ze strany dlužníka se stává vykonatelným, jinými slovy vymahatelným⁵. Nebo má dlužník dluh na výživném, které má platit, případně nezaplatil pokutu ve správním řízení apod.

Základní legislativní a smluvní rámec

Z hlediska legislativy je zde důležitý Občanský soudní řád (zákon č. 99/1963 Sb.) Exekuční řád (zákon č. 120/2001 Sb.) a řada dalších menších legislativních předpisů upravujících souběh exekucí apod. Ty upravují proces vykonatelných rozhodnutí soudu, rozhodce a jiných exekučních titulů. Soudní exekutor může na rozdíl od soudního vykonavatele zvolit v rámci jednoho exekučního řízení více forem exekuce. Soudní vykonavatel je oprávněn vykonat pouze formu výkonu rozhodnutí, kterou navrhl věřitel.⁶

Aby mohlo k exekuci dojít, musí tedy existovat tzv. exekuční titul, na jehož základě může exekuce proběhnout. Mezi exekuční tituly patří:

- Rozhodnutí soudu nebo rozhodčí nález

⁵ Od 1.1.2013 jsou možné již jen notářské zápisy.

⁶ Definice věřitele je uvedena: <http://www.dluhovylabyrint.cz/potrebuji-informace/veritel/>

- Exekutorský zápis nebo notářský zápis se svolením k vykonatelnosti
- Rozhodnutí orgánů státní správy a územní samosprávy (včetně platebních výměrů, výkazů nedoplatků na daních a poplatcích)
- Rozhodnutí a výkaz nedoplatků na nemocenském pojištění, příp. na sociálním zabezpečení

Obvykle je také s usnesením o nařízení exekuce společně doručen exekuční příkaz, na jehož základě je vyčíslena aktuální částka závazku + náklady řízení + odměna exekutora.

Proti exekučnímu příkazu na zaplacení nákladů na exekuci je možné podat námitku do lhůty uvedené v příkazu, ale pouze proti výši vyčíslených nákladů. Proti usnesení o nařízení exekuce může dlužník podat odvolání, v němž nelze namítat jiné skutečnosti než ty, které jsou rozhodné pro nařízení exekuce. K ostatním skutečnostem soud nepřihlédne. Odvolání je možné podat do 15 dnů od doručení.

V případě že dlužník nepodá odvolání, po uplynutí lhůty 15 dnů nabude odvolání právní moci a stane se vykonatelným prostřednictvím exekučního příkazu, proti kterému již není možné podat opravný prostředek a exekuce začne být prováděna na základě způsobu, který určil exekutor. Obecně se dá říci, že v době, kdy je doručeno usnesení o nařízení exekuce, exekuční řízení je již v plném proudu. Usnesení je oběma stranám (oprávněnému a povinnému) doručováno do vlastních rukou. Nejprve jej ale dle Exekučního řádu musí obdržet oprávněný (věřitel) a exekutor a teprve poté dlužník (povinný). Proto se může stát, že usnesení je dlužníkovi doručeno o několik měsíců později, než bylo vydáno.

Exekuční příkaz nabyl právní moci

Dlužník nepodal odvolání proti usnesení o nařízení exekuce. Po uplynutí lhůty 15 dnů usnesení nabylo právní moci a stalo se vykonatelným prostřednictvím exekučního příkazu,

proti kterému již není možné podat opravný prostředek. Exekuce tak může být prováděna na základě způsobu, který určil exekutor.

Formy exekuce

- Srážkami ze mzdy a jiných příjmů
- Příkázáním pohledávky
- Prodejem movitých věcí a nemovitostí
- Postižením závodu
- Správou nemovité věci
- Pozastavením řidičského oprávnění (jestliže je v exekuci vymáhán nedoplatek výživného na nezletilé dítě nebo na zletilé dítě do 26 let věku, které se soustavně připravuje studiem na své budoucí povolání.)

Pokud dlužník neplní (neplatí dluhy)

- Následuje písemná upomínka – výzva k úhradě dlužné částky do určitého data.
- Dle § 563 Občanského zákoníku: „Není-li doba splnění dohodnuta, stanovena právním předpisem nebo určena v rozhodnutí, je dlužník povinen splnit dluh prvního dne poté, kdy byl o plnění věřitelem požádán.“ Pozor na promlčení!
- Písemná upomínka- pokud dlužník nereaguje, přichází předžalobní upomínka. Jestliže ani tehdy dlužník nereaguje, přichází návrh na vydání platebního rozkazu/žaloba exekuce.

7. Oddlužení – povinnosti

Důležitá ustanovení zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů (insolvenční zákon), která se týkají dlužníka:

§ 398- Nakládání s majetkem

Obsah ustanovení:

1) Nerozhodne-li insolvenční soud jinak, je dlužník povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoli zanedbatelné zmenšení. Peněžité závazky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení je dlužník oprávněn plnit jen v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem.

(2) Omezení podle odstavce 1 se netýká úkonů nutných ke splnění povinností stanovených zvláštními právními předpisy, k provozování podniku v rámci obvyklého hospodaření, k odvrácení hrozící škody, k plnění zákonné vyživovací povinnosti a ke splnění procesních sankcí. Dále se omezení podle odstavce 1 nevztahuje na uspokojování pohledávek za majetkovou podstatou (§ 168) a pohledávek jim postavených na roveň (§ 169); tyto pohledávky se uspokojují v termínech splatnosti, je-li to podle stavu majetkové podstaty možné.

(3) Právní úkony, které dlužník učinil v rozporu s omezeními stanovenými v důsledku účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení, jsou vůči věřitelům neúčinné, ledaže si k nim dlužník nebo jeho věřitel předem vyžádal souhlas insolvenčního soudu.

§ 398- Způsoby oddlužení

Obsah ustanovení:

(1) Oddlužení lze provést *zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.*

(2) Při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu a zpeněžení majetkové podstaty při oddlužení má tytéž účinky jako zpeněžení majetkové podstaty v konkursu. Není-li dále stanoveno jinak, při tomto způsobu oddlužení do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení. *Zajištění věřitelé se uspokojují jen z výtěžku zpeněžení zajištění.*

(3) *Při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je dlužník povinen vydat insolvenčnímu správci majetek náležející do majetkové podstaty ke zpeněžení postupem obdobným podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu a dále do doby podání zprávy o splnění oddlužení měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky.*

(4) *Nestačí-li částka podle odstavce 3 k uspokojení všech pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim postavených na roveň, uspokojí se nejdříve odměna a hotové výdaje insolvenčního správce, poté pohledávky věřitelů na výživném ze zákona, jestliže vznikly po rozhodnutí o úpadku, poté pohledávka podle § 390a odst. 5, poté záloha na úhradu odměny a hotových výdajů insolvenčního správce, poté ostatní pohledávky věřitelů na výživném ze zákona a poté náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty. Ostatní pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň se uspokojí poměrně. Po uspokojení těchto pohledávek rozvrhne dlužník prostřednictvím insolvenčního správce částku podle odstavce 3 mezi nezajištěné věřitele podle poměru jejich pohledávek způsobem určeným v rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení. Zajištění věřitelé se uspokojí jen z výtěžku zpeněžení zajištění; při tomto zpeněžení se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení zajištění v konkursu.*

(5) Dlužníku, který o to požádal v návrhu na povolení oddlužení nebo v odůvodněných případech nejpozději při jednání s insolvenčním správcem podle § 410 odst. 2, *může insolvenční soud stanovit jinou výši měsíčních splátek*. Učiní tak jen tehdy, *lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že je výše splátek určená podle odstavce 3 způsobilá ohrozit plnění splátkového kalendáře nebo že míra uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů bude vyšší i při jiné výši měsíčních splátek*. Přitom dále přihlédne k důvodům, které vedly k dlužníkově úpadku, k celkové výši dlužníkových závazků, k dosavadní a očekávané výši dlužníkových příjmů, k opatřením, která dlužník činí k zachování a zvýšení svých příjmů a ke snížení svých závazků, a k doporučení věřitelů. *Dlužníkovým návrhem jiné výše měsíčních splátek není insolvenční soud vázán*. K opožděné žádosti insolvenční soud nepřihlíží. Odvolání proti rozhodnutím podle vět první a šesté není přípustné.

(6) *Dlužník není povinen vydat majetek ke zpeněžení podle odstavce 3, vyplývá-li ze zprávy pro oddlužení, že by se zpeněžením tohoto majetku nedosáhlo uspokojení věřitelů. Dlužník také není povinen vydat ke zpeněžení své obydlí, ledaže ze zprávy pro oddlužení vyplývá, že jeho hodnota přesahuje hodnotu určenou podle prováděcího právního předpisu násobkem částky na zajištění obydlí v dlužníkově bydlišti*. Není-li dále stanoveno jinak, pro účely zpeněžení podle odstavce 3 do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení. Ustanovení § 409 odst. 4 není dotčeno.

(7) Je-li způsobem oddlužení plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, může insolvenční soud na návrh insolvenčního správce za účelem předcházení budoucímu úpadku uložit dlužníku povinnost využít v rozsahu nejvýše *100 hodin služby odborného sociálního poradenství poskytované registrovaným poskytovatelem sociálních služeb*; odvolání proti tomuto rozhodnutí není přípustné. Tato služba se dlužníku poskytuje bez úhrady nákladů.

(8) V oddlužení lze postupovat s odchylkami podle § 315 odst. 1, nerozhodne-li schůze věřitelů jinak.

§ 412 IZ- Povinnosti dlužníka po schválení oddlužení

Obsah ustanovení:

1) Po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je dlužník *povinen*

a) *vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat; nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjem obstarat,*

b) *hodnoty získané dědictvím, darem a z neúčinného právního úkonu, jakož i majetek, který dlužník neuvedl v seznamu majetku, ač tuto povinnost měl, vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení a výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy a část výtěžku zpeněžení majetku náležejícího do společného jmění manželů, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře; za mimořádný příjem se nepovažují plnění z pojistných smluv o škodovém pojištění a plnění z titulu práva na náhradu majetkové a nemajetkové újmy,*

c) *bez zbytečného odkladu oznámit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru každou změnu svého bydliště nebo sídla a zaměstnání,*

d) *vždy k 15. březnu a k 15. září kalendářního roku předložit insolvenčnímu soudu přehled svých příjmů za uplynulých 6 kalendářních měsíců, neurčí-li insolvenční soud v usnesení o schválení oddlužení jinou dobu předkládání; insolvenční soud může v usnesení o schválení oddlužení stanovit i to, že přehled příjmů bude dlužník předkládat,*

e) *nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předložit k nahlédnutí svá daňová přiznání za období trvání účinků schválení oddlužení,*

f) *neposkytovat nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody,*

g) *nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit,*

h) *vynaložit veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů.*

(2) Po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty vykonává insolvenční správce dohled nad činností dlužníka. O výsledcích své činnosti informuje insolvenční soud a věřitelský výbor.

(3) Právní úkon, kterým dlužník za trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty odmítne přijetí daru nebo dědictví bez souhlasu insolvenčního správce, je neplatný. Totéž platí, jestliže dlužník uzavře bez souhlasu insolvenčního správce dohodu o vypořádání dědictví, podle které má z dědictví obdržet méně, než činí jeho dědický podíl. Má se za to, že dlužník, který za trvání účinků schválení oddlužení neodmítne dědictví, uplatnil výhradu soupisu.

§ 418 IZ- Zrušení schváleného oddlužení

Obsah ustanovení:

(1) Insolvenční soud schválené oddlužení zruší a současně rozhodne o způsobu řešení dlužníkovra úpadku konkursem, jestliže

- a) dlužník neplní podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, nebo*
- b) v důsledku zaviněného jednání vznikl dlužníku po schválení oddlužení peněžitý závazek po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, nebo*
- c) dlužník není v důsledku okolností, které zavinil, po dobu delší než 3 měsíce schopen splácet v plné výši ani pohledávky podle § 395 odst. 1 písm. b), jestliže vznikly po rozhodnutí o úpadku, anebo*
- d) to navrhne dlužník.*

(2) Má se za to, že dlužník zavinil vznik peněžitého závazku podle odstavce 1 písm. c), byli k jeho vymožení vůči dlužníku nařízen výkon rozhodnutí nebo exekuce.

(3) Insolvenční soud schválené oddlužení zruší a současně rozhodne o způsobu řešení dlužníkovra úpadku konkursem také tehdy, vyjdou-li po schválení oddlužení najevo okolnosti, na jejichž základě lze důvodně předpokládat, že oddlužením je sledován nepoctivý záměr.

(4) Insolvenční soud nerozhodne spolu se zrušením oddlužení o způsobu řešení dlužníkovra úpadku konkursem, zjistí-li, že majetek dlužníka, aniž se přihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty, je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující, ledaže

- a) návrh na povolení oddlužení byl podán společně s insolvenčním návrhem,*
- b) dlužník požádal, aby byl způsobem řešení jeho úpadku konkurs, a*
- c) zaplatil zálohu na náklady insolvenčního řízení, stanovil-li mu soud povinnost k její úhradě podle § 108 odst. 2 a 3.*

(5) Jestliže insolvenční soud nerozhodne o způsobu dlužníkovra úpadku konkursem podle odstavce 4, insolvenční řízení zastaví; současně rozhodne o odměně insolvenčního správce a jeho nákladech a zproští insolvenčního správce jeho funkce. Nebyla-li osobě podle § 390a odst. 1 písm. a) dosud vyplacena odměna za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení anebo také insolvenčního návrhu podle § 390a odst. 3, insolvenční soud současně uloží dlužníkovi povinnost ji uhradit, byla-li uplatněna podle § 390a odst. 5.

(6) Na základě upraveného seznamu pohledávek lze po zastavení insolvenčního řízení zahájeného na základě insolvenčního návrhu podaného věřitelem podat návrh na výkon rozhodnutí nebo exekuci pro zjištěnou neuspokojenou pohledávku, kterou dlužník nepopřel; toto právo se promlčí za 10 let od zastavení řízení podle odstavce 5.

(7) Rozhodnutí podle odstavce 1 a 3 může insolvenční soud vydat, jen dokud nevezme na vědomí splnění oddlužení. Učiní tak po jednání, ke kterému předvolá dlužníka, insolvenčního správce, věřitelský výbor a věřitele, který zrušení oddlužení navrhl. Rozhodnutí podle odstavce 1 písm. a) až c) může insolvenční soud vydat i bez návrhu.

(8) Proti rozhodnutí podle odstavce 1 a 3 mohou podat odvolání pouze osoby uvedené v odstavci 7. Proti rozhodnutí o zastavení řízení mohou podat odvolání osoby uvedené v odstavci 7 a přihlášení věřitelé; právní mocí rozhodnutí se insolvenční řízení končí.

Závěr

Závěrem je možné říci, že tento stručný návod obsahuje tematicky oblasti práva či sociálně-právní souvislosti, které by měly být základním vodítkem, jak se orientovat ve své finanční situaci a předcházet určitým rizikům zadlužení.

Tematicky jsou jednotlivé oblasti uspořádané tak, aby dávaly smysl pro pochopení některých souvislostí a možných situací, ve kterých se dlužník může ocitnout. Zároveň by měly jednotlivé oblasti pomoci osvětlit i možná řešení problémů, které úzce souvisí s dluhy a jsou spojené s rodinou dlužníka, jeho prací a podmínkami v práci či např. s vedením osobního nebo rodinného rozpočtu. Důležité jsou také souvislosti, které mají silnou vazbu na přítomnost dluhů a týkají se procesu exekucí, oddlužení atd.

Zdroje

Publikace:

HÁSOVÁ, Jiřina. Insolvenční zákon: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014, 1504 stran. ISBN 9788074005558.

Zákonná úprava:

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

Další zdroje:

Zpětné vazby od občanských poraden